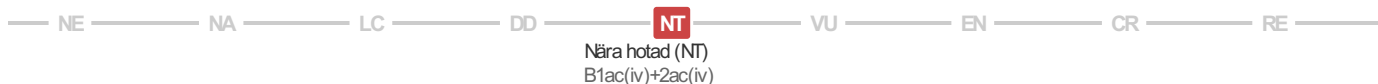

Plantago tenuiflora

Dvärgkämpar

Nära hotad (NT)
B1ac(iv)+2ac(iv)

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Lamiales (plisterordningen), **Familj:** Plantaginaceae (grobladsväxter), **Släkte:** *Plantago* (kämpar), **Art:** *Plantago tenuiflora* - dvärgkämpar Waldst. & Kit. **Synonymer:** *Plantago minor*

Kännetecken

Dvärgkämpar är en liten, ettårig växt som tillhör familjen grobladsväxter. Den kan variera kraftigt i storlek, torra vårar är den knappt en cm hög medan nederbördsrika vårar kan bjuda på dvärgkämpar som är 10–15 cm, vanligast är den runt 5 cm hög. Bladen sitter i en rosett vid basen och är fåtaliga, smalt jämbreda och ibland trådsmla. Blommorna är som hos andra grobladssläktingar oansenliga och sitter i ett kort fåblommigt ax i toppen av den tilltryckt gleshåriga stjälken. Kronan är fyr-flikig med gulbruna kronblad och ståndarna är fyra till antalet med brunröda ståndarknappar. Frukten består av en lockkapsel med 10–15 frön. Fröna gror på hösten, arten övervintrar som en bladrosett ibland infrusen i is och blommar på våren vanligtvis i maj månad. År sommaren nederbördsrik kan arten hittas blommande även i juli-september månad. Dvärgkämpar kan förväxlas med råttsvans *Myosurus minima* som växer i samma miljö. Råttsvansen har till skillnad från dvärgkämpar en blomaxel som tillväxer efter blomningen, en kal stjälk och nötter i stället för lockkapsel.

Utbredning och status

Dvärgkämpar finns i Nordeuropa endast på Öland. Liksom ullranunkel *Ranunculus illyricus* räknas den till de sydösteuropeiska stäpparter som i vårt land endast återfinns på Öland. Den växer här på Stora Alvaret och på de småalvar som finns spridda på ön. På sydöstra Ölands sjömark finns ofta småalvar insprängda i betesmarken och på mellersta och norra delen av ön finns också några mindre alvar. Arten uppges som tämligen allmän i Ölands kärlväxtflora från 1986 vilket ej verkar avspeglar dagsläget. Den är svårinventerad pga. sin ringa storlek och har ett 40-tal aktuella lokaler på Stora Alvaret och endast ett fåtal på småalvaren. Dvärgkämpar varierar starkt i antal från år till år. Artens närmaste växtplatser är belägna i Ungern och Sydryssland och huvudutbredningen i världen är de centralasiatiska saltstäpperna.

Ekologi

Dvärgkämpar växer i kanten av s.k. alvarvätar som är grunda små vattensamlingar på kalkhällar med tunna, lösa avlagringar av kalkbleke som tidigt torkar upp på våren. Underlaget är rikt på kalk men fattigt på näringsämnen och fuktigheten varierar kraftigt under året. Växtplatserna saknar i stort sett andra kärlväxter frånsett råttsvans. Vid några tillfällen är den också funnen i konstgjorda miljöer såsom på botten av gamla kalkstensbrott. På södra Öland vid Ottenby växer dvärgkämpar i en miljö som kan liknas vid saltstäpperna i Asien, på kalkstenshällar nere vid havet tillsammans med strandkämpar *Plantago coronopus*.

Hot

Något aktuellt hot mot arten torde ej föreligga då få växter klarar den tuffa miljö där dvärgkämparna växer. De flesta växtplatser är i dagsläget betade och ett upphört bete skulle på längre sikt kunna medföra en igenväxning och så småningom en kolonisering av andra växter som konkurrerar ut arten. Arten är extremt kontinental till sin utbredning och beroende av varma och torra somrar för att trivas, en klimatförändring skulle kunna medföra förändrade levnadsvillkor för arten.

Åtgärder

Fortsatt bete på Stora Alvaret och sydöstra Ölands sjömark är en nödvändighet för artens långsiktiga överlevnad. En mer noggrann eftersökning av arten bör ske i lämpliga miljöer under kommande fältsäsonger.

Övrigt

Svensk synonym: dvärgsut. Utländska namn – DK: Dværg-Vejbred NO: Dvergekjempe.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 6280 Alvar (Kontinental region (CON))

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2000. Presentation av Ölands nya hotarter bland kärlväxterna. *Krutbrännaren* 9 (2): 36–57.
- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2006. Floraväktarrapport 2005 Ölands botaniska förening. *Krutbrännaren* 15 (1): 3–49.
- Ekstam, U., Jacobson, R, Mattson, M & Porsne, T. 1984. Ölands och Gotlands växtvärld. Helsingborg.
- Sterner, R. 1986. Ölands kärlväxtflora. 2:a rev. upplagan utgiven av Å. Lundqvist. Stockholm.

Författare

Ulla-Britt Andersson 2001. © ArtDatabanken, SLU 2007.